

NGOẠI GIAO NHÂN DÂN GIỮA TRUNG QUỐC - VIỆT NAM

GIÁP THỊ VINH*

Tóm tắt: Trong quan hệ giữa Việt Nam và Trung Quốc, ngoại giao nhân dân đóng một vai trò quan trọng có bổ sung cho ngoại giao chính thức. Trong bối cảnh quá trình toàn cầu hóa và khu vực hoá diễn ra nhanh, nhân dân hai nước luôn mong muốn quan hệ Việt - Trung có sự ổn định để cùng nhau phát triển đất nước. Vai trò của ngoại giao nhân dân trong chiến lược ngoại giao của hai nước ngày càng trở nên quan trọng. Bài viết làm rõ nội hàm của ngoại giao nhân dân, phân tích quá trình phát triển và ý nghĩa của ngoại giao nhân dân giữa hai nước, từ đó đưa ra một số kiến nghị nhằm phát triển hình thức ngoại giao này.

Từ khóa: Ngoại giao nhân dân, quan hệ Việt Nam - Trung Quốc, Trung Quốc, Việt Nam

Những năm gần đây, Trung Quốc đã vượt lên quan niệm của ngoại giao truyền thống, tăng cường nhận thức và mở rộng ngoại giao nhân dân, góp phần thực hiện chính sách ngoại giao nước lớn đặc sắc Trung Quốc. Trung Quốc đang tiến hành bồi dưỡng chuyên môn và kỹ năng giao tiếp quốc tế cho nhiều tầng lớp nhân dân nhằm tạo ra một thể hệ có thể phát huy tốt hơn nữa vai trò vốn có của ngoại giao nhân dân. Trong quan hệ với Việt Nam, phía Trung Quốc mong muốn thúc đẩy ngoại giao nhân dân để có thể khắc phục những hạn chế của ngoại giao chính thức hoặc mang lại những hiệu quả, hiệu ứng mà ngoại giao chính thức khó đạt được.

1. Khái quát về ngoại giao nhân dân

Theo Nguyên Chủ tịch Hội Hữu nghị Trung Quốc Trần Hạo Tô trong bài “Luận

ngoại giao nhân dân” từng chỉ ra: “Chi cần là nhân sỹ dân gian tiến hành các hoạt động ngoại giao đều nên quy về hệ thống tổng thể của ngoại giao nhân dân” (Trần Hạo Tô, xinhuanet, 2017). Phùng Hữu Phú, Nguyễn Văn Đặng, Nguyễn Viết Thông (đồng chủ biên): *Tìm hiểu một số thuật ngữ trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng* định nghĩa: “Đối ngoại nhân dân là hoạt động đối ngoại có sự tham gia rộng rãi của các đoàn thể nhân dân, các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp; các cơ quan, đơn vị trong hệ thống chính trị ở các cấp không nhân danh Đảng, Nhà nước và Chính phủ; của các nhân sỹ, trí thức, các nhà khoa học, các văn nghệ sỹ, nhà báo, đồng bào các tôn giáo, các dân tộc, các

* ThS. Viện Nghiên cứu Trung Quốc

doanh nhân thuộc các thành phần kinh tế; của các tổ chức từ thiện, nhân đạo, bảo vệ môi trường; của nhân dân trong nước và người Việt Nam ở nước ngoài” (Phùng Hữu Phú, Nguyễn Văn Đăng, Nguyễn Việt Thông, 2017). Trong xã hội hiện đại, các công dân và các tổ chức cá nhân là những lực lượng quan trọng trong chính sách và quan hệ giữa các nước. Các hoạt động ngoại giao của họ cũng có đóng góp cho “ngoại giao nhân dân”.

Nếu hiểu theo nghĩa hẹp, chủ thể hành vi và đối tượng của ngoại giao nhân dân đều là phi chính phủ, các đoàn thể tổ chức phi chính phủ, các nhóm xã hội và cá nhân (people to people diplomacy). Theo nghĩa rộng, “tất cả các chủ thể hành vi hoặc đối tượng ngoại giao, chỉ cần một bên không phải là đại diện cho chính quyền, thì đó được coi là ngoại giao nhân dân” (张志州, 2017)

Trong nhiều trường hợp, sự tương tác chính thức, không chính thức giữa các chính phủ, giữa các quốc gia có chủ quyền không phải là cách tốt nhất và duy nhất để thúc đẩy hợp tác quốc tế và giải quyết xung đột toàn cầu. Cùng với ngoại giao chính phủ truyền thống và ngoại giao công chúng, ngoại giao nhân dân được coi là hình thức ngoại giao có ưu điểm là giàu tính linh hoạt.

2. Ngoại giao nhân dân của Trung Quốc

Ngoại giao nhân dân là một phần quan trọng trong thực hiện chính sách ngoại giao đặc sắc Trung Quốc và cũng là một loại hình mang nhiều lợi thế cho ngoại

giao Trung Quốc. Khi nhà nước Trung Quốc mới được thành lập, một đặc điểm chính của các hoạt động ngoại giao của Trung Quốc là chú trọng và tích cực thực hiện ngoại giao nhân dân, cố gắng để chính sách ngoại giao nhân dân và ngoại giao chính thức bổ sung cho nhau. Trong một thời gian dài, ngoại giao nhân dân đã góp phần mở rộng trận địa tranh thủ dư luận quốc tế và hỗ trợ quan trọng cho ngoại giao chính thức, góp phần xây dựng hình ảnh thân thiện hơn cho Trung Quốc trong khu vực cũng như trên trường quốc tế.

Các nhà lãnh đạo Trung Quốc đặc biệt chú trọng đến ngoại nhân dân và đã đưa ra một loạt ý tưởng về ngoại giao nhân dân. Đầu tiên, người đề cập đến ngoại giao nhân dân trên diễn đàn chính trị Trung Quốc là Thủ tướng Chu Ân Lai. Trong sự nghiệp ngoại giao của mình, ông đã sử dụng những tên gọi khác nhau như “ngoại giao nhân dân”, “ngoại giao quốc dân”. Năm 1957, ông đã chỉ ra ngoại giao Trung Quốc được hình thành từ ba phía: “Ngoại giao của Trung Quốc là sự kết hợp của chính sách ngoại giao chính thức, bán chính thức và phi chính phủ” (周鑫宇, 2016). Ông là người đã đưa ra khái niệm chính thức đối với ngoại giao nhân dân. Năm 1972, khi Trung Quốc và Nhật Bản chính thức thiết lập quan hệ ngoại giao, “ngoại giao phi chính phủ” khái niệm ngoại giao nhân dân chính thức được đề xuất. Được coi là một loại hình bổ sung cho ngoại giao chính thức, “ngoại giao nhân dân” cũng

ngày càng được sử dụng rộng rãi và phổ biến hơn, (Zhang Zhizhou, 2009).

Quá trình hình thành ngoại giao nhân dân của Trung Quốc mới được chia thành ba giai đoạn. Giai đoạn thứ nhất người đề ra ý tưởng là Mao Trạch Đông và Chu Ân Lai với tư tưởng “ngoại giao nhân dân, lấy dân đốc quan”. Giai đoạn thứ hai là Đặng Tiểu Bình với tư tưởng “ngoại giao nhân dân phục vụ cho phát triển kinh tế”. Giai đoạn thứ ba với tư tưởng “lấy con người làm gốc, mở rộng ngoại giao nhân văn, thúc đẩy xây dựng thế giới hài hòa”, do tập thể các nhà lãnh đạo Trung Quốc như Giang Trạch Dân, Hồ Cẩm Đào, Tập Cận Bình đề ra” (李进军, 2013).

Đánh giá từ thực tiễn phát triển của ngoại giao phi chính phủ của Trung Quốc, kể từ Đại hội XVIII, ngoài việc bảo vệ lợi ích quốc gia, ngoại giao nhân dân của Trung Quốc ngày càng hướng nâng cao vị thế và tầm ảnh hưởng của đất nước trên trường quốc tế. Tổng Bí thư Tập Cận Bình đã dẫn dắt chính sách ngoại giao láng giềng của Trung Quốc vào một giai đoạn mới, để có thể phát triển ngoại giao láng giềng trong thời đại mới. Ở giai đoạn này, ngoại giao nhân dân đã trở thành “*cây số cuối cùng*” của con đường ngoại giao chính thức và ảnh hưởng của nó đối với ngoại giao chính thức đã tăng lên một cách đáng kể (褚段, 2016)

Từ vị trí và tầm quan trọng của ngoại giao nhân dân, tháng 10-2013, Tổng Bí thư Tập Cận Bình đã có bài phát biểu quan trọng tại Hội nghị ngoại giao láng giềng. Ông đã đề ra “ba mũi nhọn” bố trí chiến lược, nâng cao tầm quan trọng của

ngoại giao nhân dân lên ngang tầm với ngoại giao kinh tế, đồng hành cùng với chiến lược phát triển văn hóa, “tập trung vào việc tăng cường quảng bá ngoại giao nhân dân tại các nước láng giềng, đặc biệt là ngoại giao văn hóa và mở rộng sự ảnh hưởng của Trung Quốc tại các quốc gia láng giềng, ngoại giao nhân dân là cơ sở phát triển mối quan hệ lâu dài của Trung Quốc với các nước láng giềng” (news.china.com.cn, 2016) Tháng 5-2014, phát biểu tại Hội Quốc tế hữu nghị nhân dân Trung Quốc và kỷ niệm thành lập 60 năm Hội đối ngoại hữu nghị Trung Quốc, ông Tập Cận Bình chỉ ra rằng việc bảo vệ hòa bình thế giới và thúc đẩy sự phát triển chung của tất cả các nước, cần phải tăng cường giao lưu văn hóa và học hỏi lẫn nhau, thúc đẩy ngoại giao nhân dân vì đây là lực lượng nòng cốt của giao lưu văn hóa. Đồng thời, ông cũng chỉ ra vị trí quan trọng của ngoại giao nhân dân trong tổng thể ngoại giao của đất nước.

Nhìn từ góc độ duy trì lợi ích chiến lược, Trung Quốc đang cố gắng xây dựng nền ngoại giao nhân dân mang đặc sắc Trung Quốc nhằm tạo môi trường xung quanh ổn định. Ngoại giao nhân dân đang phát huy vai trò không thể thay thế và đang tiếp tục có nhiều đóng góp cho ngoại giao của Trung Quốc nói chung.

Nhìn từ tổng thể, các hoạt động ngoại giao nhân dân của Trung Quốc ở Đông Nam Á là một phần quan trọng trong chính sách ngoại giao nhân dân của chính phủ nước này. Trong những ngày đầu thành lập nước, các cuộc giao lưu phi

chính phủ giữa Trung Quốc và một số nước Đông Nam Á đã được bắt đầu. Sau chiến tranh lạnh, quan hệ ngoại giao phi chính phủ giữa Trung Quốc và các nước Đông Nam Á tiếp tục phát triển nhanh chóng. Hiện tại, giao lưu của các tổ chức phi chính phủ đã trở thành một phần quan trọng trong việc thực hiện sáng kiến Vành đai và Con đường của Trung Quốc đối với các nước ASEAN, thực hiện “Ngũ thông” do Tổng Bí Thư Tập Cận Bình đề xuất. Có thể nói, “lòng dân tương thông” (龙建华, 2014) chính là chính sách Trung Quốc đang dùng để mở rộng và kết nối các lĩnh vực hợp tác song phương và đa phương tại các nước trong khu vực Đông Nam Á.

Ngoại giao phi chính phủ giữa Trung Quốc và ASEAN hiện nay có đặc điểm: *Thứ nhất*, phạm trù toàn diện hơn, giao lưu nhân dân bao gồm chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, giáo dục, môi trường và cả trong các lĩnh vực xây dựng đô thị. *Thứ hai*, hình thức phong phú hơn, giao lưu giữa các tổ chức phi chính phủ của hai bên đang ngày càng sâu rộng, các hội thảo hội đàm đa biên quốc tế ngày càng được mở rộng. *Thứ ba*, nội dung ngày càng phong phú, có nhiều loại hình hợp tác giao lưu nhân dân giữa các tầng lớp nhân dân đã được thực hiện. *Thứ tư*, con đường hợp tác ngày càng hợp lý hơn, thúc đẩy chuyển đổi ngoại giao nhân dân từ bản sắc văn hóa truyền thống sang tất cả các nước Đông Nam Á, đối tượng chủ yếu nhằm vào tầng lớp tri thức và đương nhiên có cả tầng lớp bình dân. *Thứ năm*, chiến lược rõ ràng hơn, ngoại giao nhân

dân tập trung vào đầu ra của văn hóa đặc trưng Trung Quốc, tăng cường thiện chí của các quốc gia nhằm phục vụ xây dựng quyền lực mềm của Trung Quốc.

3. Ngoại giao nhân dân giữa Việt Nam và Trung Quốc

Với Việt Nam, Trung Quốc đang đồng thời thúc đẩy ngoại giao ở cả ba cấp gồm ngoại giao giữa hai đảng, ngoại giao nhà nước, ngoại giao nhân dân. Ngoại giao nhân dân giữa hai nước đã đạt được những thành tựu đáng kể. Trong bối cảnh Trung Quốc đề ra và đang thúc đẩy thực hiện sáng kiến “Vành đai và Con đường”, việc mở rộng và củng cố những thành quả đã có của ngoại giao nhân dân giữa hai nước Việt - Trung ngày càng trở nên cần thiết đối với Trung Quốc.

Trước hết, Hội Hữu nghị Trung - Việt (của Trung Quốc) và Hội Hữu nghị Việt - Trung (của Việt Nam) là hai tổ chức đã và đang thực hiện, xúc tiến chính của ngoại giao nhân dân giữa hai nước. Hội Hữu nghị Trung - Việt được thành lập năm 1950, trực thuộc Hiệp hội Nhân dân Trung Quốc. Đây là tổ chức nhân dân có chức năng tổ chức các hoạt động ngoại giao phi chính phủ giữa hai nước, nhiệm vụ chính là tăng cường tình hữu nghị giữa hai nước, thúc đẩy hợp tác quốc tế giữa hai nước và thúc đẩy phát triển chung. Hội Hữu nghị Việt - Trung cũng được thành lập năm 1950. Đây là một trong những hiệp hội hữu nghị sớm nhất được thành lập sau khi Việt Nam giành được độc lập, với mục đích tăng cường và mở rộng quan hệ hữu nghị, hợp tác giữa hai nước. Trong bối cảnh tình hình

biến động phức tạp của thế giới hiện nay, hai hiệp hội đã có những đóng góp quan trọng để tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau giữa hai nước và củng cố nền tảng quan hệ giữa hai bên đồng thời còn là cầu nối quan trọng để tăng cường hơn nữa tình hữu nghị giữa hai nước.

Ngoài Hội Hữu nghị Việt - Trung và Trung - Việt, các tổ chức dân sự và cá nhân khác ở Trung Quốc và Việt Nam cũng tích cực tham gia thúc đẩy ngoại giao nhân dân giữa hai nước, đặc biệt là ở khu vực biên giới, hoạt động ngoại giao nhân dân đa dạng hơn và đa chiều hơn. Có thể thấy, ngoại giao nhân dân giữa Việt Nam và Trung Quốc đã làm cho một loạt các hoạt động giao lưu hợp tác song phương được tổ chức thành công hàng năm giữa hai nước (xem nội dung dưới đây và Bảng 1).

Về phạm vi, các lĩnh vực ngoại giao dân sự Việt - Trung bao gồm văn hóa, giáo dục, truyền thông, giao lưu học giả. Diễn đàn Nhân dân Việt - Trung đến nay đã tổ chức lần thứ 10. Diễn đàn do Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam (Liên hiệp Hữu nghị) và Hội hữu nghị đối ngoại nhân dân Trung Quốc phối hợp tổ chức hàng năm. Sau 10 lần tổ chức tại hai nước, diễn đàn đã trở thành nơi các chuyên gia, học giả và nhân sĩ hai nước, Việt Nam và Trung Quốc là những người có nhiều năm gắn bó, cùng nhau thảo luận một cách chân thành, thẳng thắn về các vấn đề liên quan, đồng thời đưa ra những kiến nghị nhằm thúc đẩy quan hệ hai nước phát triển lành mạnh, ổn định.

Tại Diễn đàn nhân dân Việt - Trung lần thứ 10 ngày 26-28/9/2018 diễn ra tại Bắc Kinh Trung Quốc, với chủ đề “Tâm nguyện ban đầu”, các đại biểu hai bên đã trao đổi chân thành, thẳng thắn, sâu sắc và đưa ra những kiến nghị với tinh thần xây dựng, mong muốn củng cố, tăng cường tin cậy chính trị trên mọi mặt, tăng cường nền tảng dân ý, không ngừng thúc đẩy quan hệ đối tác hợp tác chiến lược toàn diện Việt - Trung (mạng vufo).

Từ năm 2010, Liên hoan thanh niên Việt Nam - Trung Quốc được tổ chức với quy mô lớn, với sự tham gia của khoảng 10 nghìn thanh niên, Với chủ đề “Bay cao ước mơ tuổi trẻ, xây đắp tương lai sáng ngời”, Liên hoan thanh niên Việt Nam - Trung Quốc lần thứ hai năm 2013 được tổ chức tại tỉnh Quảng Tây Trung Quốc với quy mô lớn, có sự tham dự của 3.000 đại biểu thanh niên Việt Nam là những đoàn viên, thanh niên tiêu biểu trên mọi lĩnh vực (mạng nhân dân). Thanh niên hai bên tham gia giao lưu lần thứ ba vào năm 2016 tại Việt Nam với chủ đề “Thanh niên Việt - Trung chung tay vun đắp tình hữu nghị”. Trong 3 lần diễn ra Liên hoan, thanh niên hai nước đã truyền tải thông điệp của tuổi trẻ về sứ mệnh kết nối vun đắp tình hữu nghị và chia sẻ khát vọng duy trì hòa bình ổn định giữa hai nước Việt-Trung. Đại biểu thanh niên hai nước đã tham gia nhiều hoạt động ý nghĩa, thiết thực, góp phần tăng cường, làm sâu sắc thêm quan hệ đối tác hợp tác chiến lược toàn diện Việt Nam - Trung Quốc. Bên cạnh đó ngoại

giao nhân dân cũng được tập trung hơn dân trong khu vực ngày càng nhiều và vào khu vực biên giới. Giao lưu giữa cư thường xuyên hơn.

Bảng 1. Một số cơ chế hiện có của ngoại giao nhân dân Việt- Trung

Các tổ chức	Hoạt động	Số lần
Hội Thanh niên Việt - Trung	Liên hoan thanh niên Việt - Trung	Năm 2010, 2013, 2016
Hội hữu nghị nhân dân Trung Quốc - Hội liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam	Diễn đàn nhân dân Việt - Trung	Từ năm 2010 đến nay đã tổ chức 10 lần.
Đài Truyền hình quốc tế Trung Quốc, kênh truyền hình số quốc gia Việt Nam, Đài truyền hình Quảng Ninh	Hội thi tiếng hát hữu nghị Việt - Trung	Bắt đầu từ năm 2005, năm 2010 đến nay mỗi năm 1 lần
Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam, Hội Hữu nghị Việt - Trung	Liên hoan hữu nghị Việt -Trung chúc mừng năm mới	Mỗi năm 1 lần

Nguồn: Tác giả tự tổng hợp từ các trang web của các tổ chức.

Trong bối cảnh phức tạp và những tồn tại trong quan hệ giữa hai nước, ngoại giao nhân dân giữa Việt Nam và Trung Quốc cũng gặp nhiều khó khăn. Các tầng lớp khác nhau của hai nước có những phản ứng rất khác nhau về quan hệ của hai nước.

Trải nghiệm của chính tác giả sau nhiều năm theo học tại Trung Quốc và tiếp xúc với nhiều tầng lớp trong xã hội của Trung Quốc thấy rằng, nhận thức, đánh giá của người dân Trung Quốc đối với Việt Nam có nhiều khác biệt. *Đầu tiên*, các học giả Trung Quốc nói chung từ quan điểm khoa học, lịch sử và tình hình chung của thế giới, cho rằng tình hữu nghị Trung - Việt có nhiều điều kiện thuận lợi phát triển, khẳng định sự cần thiết của việc duy trì quan hệ thân thiện, có chủ trương, thái độ mang tính xây dựng để thúc đẩy hợp tác và trao đổi với Việt Nam. *Thứ hai*, là tầng lớp ưu tú của

Trung Quốc. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và xã hội Trung Quốc phát triển mạnh, những thành phần này có cơ hội đi nước ngoài và tiếp xúc với nhiều nền văn hóa khác nhau đa số có cái nhìn khá thực tế về quan hệ Trung - Việt, họ cho rằng làm sao để hai bên cùng có lợi là điều cốt lõi trong quan hệ hai nước. *Thứ ba*, là nhóm bình dân nằm sâu trong nội địa Trung Quốc ít có cơ hội đi ra ngoài, chịu ảnh hưởng rất lớn từ truyền thông Trung Quốc, có cái nhìn khá phiến diện với quan hệ hai nước.

Về thiện cảm của Việt Nam và một số quốc gia trên thế giới đối với Trung Quốc. Theo báo cáo khảo sát của Trung tâm nghiên cứu điều tra dân ý của Mỹ (Pew Research Center) công bố năm 2017, trong số các nước khảo sát tại khu vực châu Á - Thái Bình Dương, đại đa số người dân đều có thiện cảm với Mỹ và Nga nhiều hơn Trung Quốc, đặc biệt là ở

Ấn Độ, Philippines, Hàn Quốc, Nhật Bản và Việt Nam (xem Bảng 2). Trong bối cảnh như vậy, ngoại giao phi chính phủ của hai nước có sứ mệnh và trách nhiệm quan trọng trong việc tuyên truyền,

quảng bá hình ảnh đất nước mình và hơn thế nữa, phải có những hành động tích cực nhằm cải thiện sự thiếu thiện cảm của người dân hai nước.

Bảng 2. Thiện cảm của các nước trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương đối với Nga, Mỹ và Trung Quốc

Quốc gia	Thiện cảm với Nga	Thiện cảm với Mỹ	Thiện cảm với Trung Quốc
Australia	37%	48%	64%
Indonesia	36%	48%	55%
Ấn Độ	47%	49%	26%
Philippines	55%	78%	55%
Hàn Quốc	36%	75%	34%
Nhật Bản	26%	57%	13%
Việt Nam	83%	84%	10%

Nguồn: Spring 2017 Global Attitudes Survey, Pew Research Center.

4. Một số kiến nghị thúc đẩy phát triển quan hệ ngoại giao nhân dân Việt - Trung

Với mong muốn kiểm soát có hiệu quả các bất đồng giữa Việt Nam và Trung Quốc, thúc đẩy lòng tin và tình cảm giữa nhân dân hai nước để quan hệ hai nước triển lành mạnh, tác giả đưa ra gợi ý cho việc thúc đẩy ngoại giao nhân dân giữa Trung Quốc và Việt Nam từ các khía cạnh sau.

Đa dạng hóa chủ thể ngoại giao nhân dân. Từ việc thúc đẩy các chủ thể chính, chúng ta cần đa dạng hóa của các chủ thể ngoại giao nhân dân và mở rộng vùng phủ sóng của những chủ thể chính này. *Thứ nhất*, tận dụng tốt các doanh nghiệp, tập đoàn của hai nước, thúc đẩy văn hóa doanh nghiệp và trách nhiệm xã hội, xây dựng ngoại giao nhân dân với chính sách ngoại giao của công ty để thể hiện sự

quan tâm đối với người dân bản địa đồng thời thúc đẩy sự tin tưởng lẫn nhau giữa Trung Quốc và Việt Nam. *Thứ hai*, phát huy ưu thế của các tổ chức phi lợi nhuận, các tổ chức phi chính phủ để thúc đẩy ngoại giao giữa hai nước Việt - Trung, cải thiện và chuyển tải bình ảnh thân thiện của người dân hai nước. *Thứ ba*, với lợi thế thu hút khách du lịch của Việt Nam đặc biệt là khách Trung Quốc, việc chú trọng về phát triển du lịch, xây dựng hình ảnh đất nước con người Việt Nam thân thiện, yêu chuộng hòa bình cũng giúp ích cho việc thúc đẩy ngoại giao nhân dân giữa hai nước.

Phát huy vai trò của Việt kiều, Hoa kiều và lưu học sinh của hai nước. Chúng ta cần chú ý đến vai trò của người Hoa sinh sống ở Việt Nam và người Việt gốc Hoa ở Việt Nam cũng như sinh viên Việt Nam ở Trung Quốc để thúc đẩy ngoại

giao nhân dân. Người Hoa ở Việt Nam đã trải qua quá trình chuyển đổi và đã hội nhập vào xã hội địa phương họ có động lực để trở thành một lực lượng quan trọng trong giao lưu nhân dân giữa Trung Quốc và Việt Nam. Mặt khác, Việt Nam có một số lượng lớn sinh viên đang theo học ở Trung Quốc, họ quen thuộc với ngôn ngữ, văn hóa và người dân Trung Quốc, hiểu được phần nào xã hội của Trung Quốc. Theo số liệu thống kê của Đại sứ quán Việt Nam tại Bắc Kinh năm 2018, có 11.000 sinh viên Việt Nam hiện đang theo học tại các trường đại học của Trung Quốc, trong đó hệ đại học chiếm 62%, Thạc sỹ chiếm 27%, còn lại 11% là Nghiên cứu sinh tiến sỹ. Những người này sẽ là chủ thể của phát triển ngoại giao nhân dân giữa hai nước, và cũng sẽ là một trợ lực mạnh mẽ cho việc thúc đẩy các hoạt động ngoại giao giữa hai nước. Sinh viên Việt Nam tại Trung Quốc và người Hoa, Hoa kiều ở Việt Nam có thể trở thành cầu nối góp phần cải thiện hiệu quả của ngoại giao nhân dân giữa hai nước, tăng cường lòng tin và tình hữu nghị Việt- Trung. Đồng thời, lực lượng này còn có thể giảm đáng kể chi phí của ngoại giao nhân dân giữa hai nước.

Thúc đẩy ngoại giao nhân dân thông qua truyền thông và mạng Internet trong thế giới hiện đại, cả giới tinh hoa lẫn tầng lớp bình dân đều có nhu cầu sử dụng các phương tiện truyền thông. Sự phát triển của ngoại giao phi chính phủ của Việt Nam nên nắm bắt thời đại của "Internet +", tận dụng tối các nhà cung cấp dịch vụ trực tuyến quảng bá văn hóa đặc sắc của

Việt Nam, kết nối và tương tác giữa Trung Quốc và Việt Nam. Các phương tiện truyền thông mới vô cùng quan trọng trong việc thúc đẩy ngoại giao nhân dân của hai nước Việt Trung. Phương tiện truyền thông, một cách giao tiếp mới, khiến cho các ngành nghề, các tổ chức không còn biên giới, nếu nắm bắt và quản lý tuyên truyền hợp lý, các phương tiện truyền thông sẽ giúp thúc đẩy xã hội hoá ngoại giao nhân dân của Trung Quốc và Việt Nam. Điều này một mặt đặt ra yêu cầu về phát triển kỹ thuật công nghệ, cung cấp hỗ trợ phần cứng nhiều hơn cho cộng đồng mạng. Mặt khác nó cũng yêu cầu Việt Nam cần có nhiều đột phá hơn trong việc truyền bá văn hóa Internet, đồng thời phát triển mạnh mẽ hàng hóa tiêu dùng mang nhiều nét văn hóa đặc sắc của Việt Nam.

Ngoại giao phi chính phủ của hai nước nên thích nghi và tận dụng mạng xã hội song song đào tạo kiến thức chuyên môn ngoại giao, công nghệ mạng và các khía cạnh khác, để thúc đẩy giao lưu của nhân dân hai nước.

Cơ chế hình thành diễn đàn giao lưu giữa hai nước. Nhìn từ việc thúc đẩy các diễn đàn, chúng ta nên tạo thành một cơ chế trao đổi giao lưu lâu dài, tăng cường đa phương, theo dõi và thúc đẩy các nền tảng mạng xã hội. *Thứ nhất*, ngoại giao phi chính phủ của hai nước có thể tận dụng các cơ chế hợp tác song phương, nhưng có thể được triển khai trong một số dịp ngoại giao đa phương khu vực và quốc tế. *Thứ hai*, tăng cường mối quan tâm của chính phủ, các chuyên gia, doanh nhân, những người dân bình thường, các

tổ chức giáo dục, nghiên cứu đào tạo, các tổ chức phúc lợi xã hội, sự hỗ trợ tài chính, truyền thông và những chủ thể khác đến ngoại giao nhân dân của hai nước. Thứ ba, bên cạnh đó, ngoại giao phi chính phủ của hai nước dựa vào chính phủ thiết lập các hoạt động hợp tác song phương và đa phương, chẳng hạn như Trung Quốc - ASEAN, thúc đẩy giao lưu văn hóa, kinh tế, công nghệ, xây dựng đô thị và các chuyên đề khác trong khuôn khổ xây dựng, thúc đẩy phát triển ngoại giao nhân dân.

*

Ngoại giao nhân dân của hai nước đã có những thành công nhất định, dù vẫn tồn tại nhiều vấn đề cần được quan tâm và giải quyết. Tuy nhiên, để thúc đẩy quan hệ đối tác trong bối cảnh toàn cầu hoá sâu rộng, hai nước cần phải tăng cường hội nhập và giao lưu giữa nhân dân hai nước Việt - Trung, từ hình thức đến nội dung qua đó nâng cao hiệu quả ngoại giao tổng thể của hai nước. Ngược lại, ngoại giao nhân dân sẽ góp phần củng cố và tăng cường quan hệ Việt Nam - Trung Quốc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phùng Hữu Phú, Nguyễn Văn Đăng, Nguyễn Việt Thông (đồng chủ biên): Tim hiểu một số thuật ngữ trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng, NXB CTQG - Sự thật, Hà Nội, 2016. <http://tuyengiao.hungyen.vn/bai-viet/thuat-ngu-doi-ngoai-dang-ngoai-giao-nha-nuoc-doi-ngoai-nhan-dan.aspx>

2. Mạng Nhân dân, Liên hoan thanh niên Việt-Trung đã tổ chức được 3 kỳ với sự tham gia của đông đảo thanh niên hai nước Việt-Trung nhằm mục đích giao lưu học hỏi tăng cường tình

hữu nghị hai nước. <http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/item/21736002-lien-hoan-thanh-nien-viet-nam-trung-quoc-lan-thu-hai.html>

3. Mạng vufo, Diễn đàn nhân dân Việt-Trung lần thứ 10 tổ chức tại Bắc Kinh Trung Quốc. <http://vufo.org.vn/Dien-dan-nhan-dan-Viet--Trun-g-lan-thu-10-14-3943.html?lang=vn>

4. Trần Hương Dương, *Tư tưởng chiến lược ngoại giao láng giềng Tập Cận Bình chủ động xây dựng trật tự xung quanh mới*. http://news.china.com.cn/world/2016-01/12/content_37554548.htm.

5. Trần Hạo Tô, *Bàn về ngoại giao nhân dân*, <http://news.xinhuanet.com/video/2004>

6. 储殷, 2016, 《当代中国民间外交的错位及其解决思路》, 对外传播, 第5期, 8-9页。

7. 龙建华, 2014, 《从对缅甸民间工作时间看民间外交如何助力构筑沿边开放新格局》, 人民政协报, 第8期, 10-13页。

8. 李昕蕾, 于宏源, 2017, 《民间外交在国家软实力建设中的协同作用及其传播机制创新》, 当代世界, 第9期, 34-37页。

9. 沈鑫, 2010, *Ngoại giao nhân dân, Con đường quan trọng truyền bá ngoại giao nhân dân Trung Quốc*, Tạp chí truyền thông đối ngoại Trung Quốc số 10, tr.43.

10. 张玲, 张万洪, 2017, 《“一带一路”倡议中的民间外交——基于缅甸田野调查的反思》, 上海对外经贸大学学报, 第3期, 30-40页。

11. 张胜君, 2007, *Đặc điểm và nội hàm của ngoại giao nhân dân, lấy kinh nghiệm cơ bản của Trung Quốc mới làm khảo sát*, Tạp chí Thế giới đương đại, số 4, tr.16-19.

12. 张志州, 2009, *Phát triển ngoại giao nhân dân bổ sung cho ngoại giao chính thức*, Báo Viện Khoa học xã hội Trung Quốc, số 006, tr.11-19.

13. 张志州, 2017, *Thúc đẩy ngoại giao nhân dân đặc sắc Trung Quốc: Kết cấu và lý luận*, Tạp chí thế giới đương đại Trung Quốc, tháng 5, tr.18-21.

14. 周鑫宇, 2016, 《民间外交要有新思维》, 世界知识, 第5期, 73-73页。

15. http://news.china.com.cn/world/2016-01/12/content_37554548.htm, 2016-1-12/2017-9-26.